

WYROK Z DNIA 15 CZERWCA 2011 R.

II KK 114/11

Dla prawidłowego skazania w trybie art. 387 k.p.k. na karę grzywny istotne jest nie to, że orzeczona kara globalnie odpowiada kwocie, jaką sugeruje oskarżony lecz, także – z uwagi na fakt, że ma ona być orzeczona w stawkach dziennych z określoną wysokością tej stawki – aby orzeczenie tej kary uwzględniało wniosek poddającego się jej, odnośnie zarówno do liczby stawek, jak i do wysokości stawki dziennej grzywny i pozostawało w tym zakresie zgodne z prawem.

Przewodniczący: sędzia SN W. Płóciennik.

Sędziowie SN: T. Artymiuk, T. Grzegorzczak (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy w sprawie Mariusza B., skazanego z art. 270 § 1 i art. 272 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w dniu 15 czerwca 2011 r. kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 10 lutego 2005 r.,

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i p r z e k a z a ł sprawę Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy, po rozpoznaniu wniosku oskarżonego o skazanie go w określony sposób bez przeprowadzania

postępowania dowodowego, uznał go za winnego zarzucanego mu przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w zb. z art. 272 k.k. i skazał na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat, orzeczeniem na podstawie art. 71 § 1 k.k. kary 200 stawek dziennych grzywny po 10 zł, z zaliczeniem na jej poczet okresu 90 dni tymczasowego aresztowania oraz uznaniem tej grzywny za wykonaną do kwoty 1800 zł. Wyrok ten nie był skarżony i uprawomocnił się w dniu 18 lutego 2005 r. W maju 2011 r. kasację od tego orzeczenia na korzyść skazanego wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucając obrazę art. 387 § 2 k.p.k., polegającą na zawarciu w treści tego wyroku odmiennego rozstrzygnięcia o karze grzywny w porównaniu z tym, które zostało uzgodnione w toku rozprawy głównej, co w konsekwencji doprowadziło też do naruszenia prawa materialnego, a to art. 71 § 1 k.k., przez orzeczenie kary grzywny w wysokości 200 stawek dziennych w sytuacji, gdy w dacie orzekania, przy zawieszeniu kary pozbawienia wolności, możliwe było jej orzeczenie jedynie w wysokości do 180 stawek dziennych. Wywodząc w ten sposób skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w P.

Rozpoznając tę kasację Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja ta jest zasadna w oczywistym stopniu, stąd jej rozpoznanie na posiedzeniu, o którym mowa w art. 535 § 5 k.p.k. Rzecz bowiem w tym, że na rozprawie głównej w dniu 10 lutego 2005 r. oskarżony Mariusz B. oświadczył, iż chce dobrowolnie poddać się karze, a jego obrońca wniósł wówczas o wymierzenie mu kary roku pozbawienia wolności z zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz „kary grzywny w wysokości 2000 zł, przy określeniu stawki dziennej na kwotę 200 zł, z jednoczesnym jej zaliczeniem na poczet dotychczasowego aresztu”. Prokurator wyraził zgodę na proponowane warunki. Sąd zaś postanowił uwzględnić wskazany wyżej wniosek, ale w wydanym w tym dniu wyroku

orzekł wobec oskarżonego poza – zgodną z jego wnioskiem – karą pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, grzywnę w wysokości 200 stawek po 10 zł, a nie jak wskazano w tym wniosku przy stawce dziennej po 200 zł, tak aby ich łączna kwota wynosiła 2000 zł. W konsekwencji mimo, iż na rozprawie Sąd nie sugerował modyfikacji wniosku odnośnie proponowanej ilości stawek czy wysokości stawki dziennej, orzekł w istocie wbrew wnioskowi, który jakoby zaakceptował. Wprawdzie iloczyn stawek dziennych i wysokości stawki odpowiada kwocie 2000 zł, którą sugerowali oskarżony i jego obrońca, ale decyzja Sądu o odmiennym ukształtowaniu ilości stawek i wysokości stawki dziennej grzywny spowodowała, że zaliczenie na jej poczet okresu 90 dni tymczasowego aresztowania nie objęło całej kwoty orzeczonej grzywny, gdyż pozostało nadal do wykonania 200 zł tej kary, którą w postępowaniu wykonawczym wprowadzono do wykonania, a następnie zarządziło wykonanie w postaci zastępczej kary 10 dni pozbawienia wolności. Wprawdzie to ostatnie stanowi już konsekwencję wydanego wyroku, ale wskazuje też na skutki prawne, jakie pociągnąć za sobą może wadliwe procedowanie sądu na rozprawie przy stosowaniu art. 387 k.p.k. Nie budzi bowiem wątpliwości, że doszło do naruszenia tego przepisu, gdyż Sąd orzekł karę grzywny w ramach tzw. dobrowolnego poddania się oskarżonego karze, niezgodnie z zaakceptowanym przez siebie wnioskiem oskarżonego o skazanie go bez dalszego postępowania.

Dla prawidłowego skazania w trybie art. 387 k.p.k. w zakresie kary grzywny istotne jest bowiem nie to, że orzeczona kara globalnie odpowiada kwocie, jaką sugeruje oskarżony lecz, także – z uwagi na fakt, że ma ona być orzeczona w stawkach dziennych z określoną wysokością tej stawki – aby orzeczenie tej kary uwzględniało wniosek poddającego się jej, odnośnie zarówno do liczby stawek, jak i do wysokości stawki dziennej grzywny i pozostawało w tym zakresie zgodne z prawem. Art. 387 § 3 k.p.k.

pozwala przy tym sądowi sugerować wnioskodawcy wprowadzenie stosownych modyfikacji w zgłoszonym wniosku o określone skazanie, aby również w ocenie sądu liczba stawek grzywny i wysokość tej stawki odpowiadała szkodliwości danego przestępstwa i możliwościom finansowym oskarżonego. W sprawie tej z powyższego przepisu Sąd nie skorzystał, a uwzględniając rzekomo wniosek o skazanie orzekł jednak w kwestii grzywny odmiennie, przyjmując jako wysokość stawki dziennej grzywny kwotę 10 zł, zamiast wskazanej we wniosku obrońcy oskarżonego – 200 zł. W żadnej zatem mierze nie można przyjąć, aby orzekanie to odpowiadało wymogom art. 387 k.p.k.

Rację ma też skarżący kiedy podnosi, że Sąd naruszył tym samym art. 71 § 1 k.k. w jego brzmieniu w dacie orzekania, a więc przed nowelizacją dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 206, poz. 1589), a obowiązującą od dnia 8 czerwca 2010 r. Przepis ten wówczas zakładał bowiem, że przy zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności sąd może orzec grzywnę jedynie do wysokości 180 stawek dziennych. Tymczasem w sprawie tej Sąd wymierzył grzywnę w wysokości 200 stawek dziennych, a więc z wyraźną i rażącą obrazą prawa materialnego, która zaważyła na treści wydanego wyroku.

Powyższe wskazuje, że zaskarżony wyrok ostać się nie może, jest bowiem dotknięty obu naruszeniami wskazanymi w tej kasacji, a przy tym są to naruszenia rażące, które w istotny sposób wpłynęły na jego treść. Dlatego też Sąd Najwyższy uchylił to orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania. Wprawdzie zarzuty skarżącego, mimo że kasację wniesiono od całego wyroku dotyczącego Mariusza B., odnosiły się tylko do rozstrzygnięcia w przedmiocie grzywny i nie były wysuwane co do kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, ale mając na uwadze, że kara grzywny orzeczona była na podstawie art. 71 § 1 k.k., a więc ściśle związana z

faktem wymierzenia kary pozbawienia wolności z zawieszeniem jej wykonania, Sąd Najwyższy, w granicach zaskarżenia, uchylił cały ten wyrok, gdyż poszczególne jego rozstrzygnięcia są ściśle z nim związane.

Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien mieć na względzie, że z uwagi na kierunek kasacji wykluczone jest orzekanie na niekorzyść skazanego (art. 443 k.p.k.). Wprawdzie skarga ta kwestionuje wyrok wydany w trybie art. 387 k.p.k., ale jej przedmiotem nie jest bynajmniej zaskarżenie rozstrzygnięcia co do kary objętej uprzednim porozumieniem, a wręcz przeciwnie zasadnie wskazała ona na orzeczenie kary grzywny wbrew temu porozumieniu. Przy ponownym orzekaniu nie ma zatem zastosowania wyjątek wynikający z art. 434 § 3 w zw. z art. 443 k.p.k., tym bardziej, że skarżącym nie jest sama strona lecz Rzecznik Praw Obywatelskich. Przy ponownym orzekaniu Sąd Rejonowy, przy stosowaniu art. 71 § 1 k.k., powinien też mieć na uwadze art. 4 § 1 k.k., a zatem z uwagi na to, że aktualne brzmienie art. 71 § 1 k.k. pozwala przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności orzec grzywnę aż do 270 stawek dziennych, winien stosować w takim wypadku jako przepis względniejszy dla sprawcy, rozwiązanie zawarte w poprzednim brzmieniu tego przepisu, a więc sprzed nowelizacji dokonanej wspomnianą już ustawą z 5 listopada 2009 r. Powinien wreszcie przy stosowaniu art. 387 k.p.k. przestrzegać rygorów wynikających z tego przepisu, a więc orzekać zgodnie ze zgłoszonym wnioskiem, jeżeli go akceptuje, a jeśli nie to powinien uprzednio zasugerować odpowiednią modyfikację tego wniosku i dopiero przy braku tej modyfikacji orzekać na zasadach ogólnych, ale w niniejszej sprawie uwzględniając wskazany wyżej zakaz orzekania surowszego niż w uchylonym wyroku, a przy tym zgodnego z poprzednim brzmieniem art. 71 § 1 k.k.

Mając to wszystko na względzie orzeczono jak w wyroku.